

Rámcový odhad fiskálních dopadů zavedení minimálního základního důchodu

Komise pro spravedlivé důchody uvažuje doporučit zavedení minimálního (základního) důchodu.¹ I když zatím nejsou známy podrobnosti ohledně konečného návrhu, zejména konkrétní výše tohoto důchodu či způsob jeho valorizace, je už nyní do jisté míry možné provést rámcový odhad dodatečných fiskálních nákladů zavedení minimálního důchodu.

Provedli jsme proto simulaci, ve které vycházíme ze současné distribuce starobních důchodů napříč populací.² Předpokládáme, že důchody nižší, než je minimální důchod budou dorovnány na jeho úroveň, důchody nad úroveň minimálního důchodu zůstanou stejné, jako je tomu nyní.

Jako zdroj dat o distribuci důchodů byly použity údaje ČSSZ. Pro účely zjištění efektu zavedení minimálního důchodu na objem vyplácených sociálních dávek byl využit mikrosimulační model Euromod, který je založený na datech EU-SILC. Zavedení minimálního důchodu totiž u některých osob bude znamenat, že ztratí nárok na získání těchto dávek. Jak je ale zřejmé z grafu níže, tento efekt je relativně nízký.³

Celkově je zřejmé, že pokud by byl minimální důchod zaveden tak, že by se pouze zvýšily nízké důchody a zároveň by nedošlo ke kompenzaci v poklesu důchodů přesahujících hranici minimálního základního důchodu, vedlo by zavedení minimálního důchodu k dodatečným fiskálním nákladům v řádu miliard až desítek miliard korun ročně. Například při minimálním důchodu ve výši 10 000 korun měsíčně by tato částka činila 3,6 miliardy korun.

Nad úroveň cca 7 000 Kč přitom náklady na zavedení minimálního důchodu rostou nelineárně, protože by se týkal již většího procenta důchodců. Pro minimální důchod na úrovni 12 000 korun měsíčně by tak už dodatečné náklady dosáhly 12,3 miliardy korun ročně. Pokud by byl minimální důchod ještě o tisíc korun vyšší, šlo by už o 21,4 miliardy korun ročně navíc.

Ze simulace je zřejmé, že izolované zavedení minimálního důchodu by v dlouhém časovém horizontu narušilo stabilitu veřejných financí. Pokud by tedy měl být minimální důchod zaveden, bylo by pro zachování stability veřejných financí nutné zavést spolu s ním také další opatření, jež by zajistila vyšší celkové příjmy důchodového systému a/nebo snížila náklady v jiné části systému.

¹ Viz https://www.mpsv.cz/documents/20142/511219/TZ+-+KSD+11_10_2019.pdf/cc6fd30b-3f2e-db72-2d6b-68d62da6a7e8

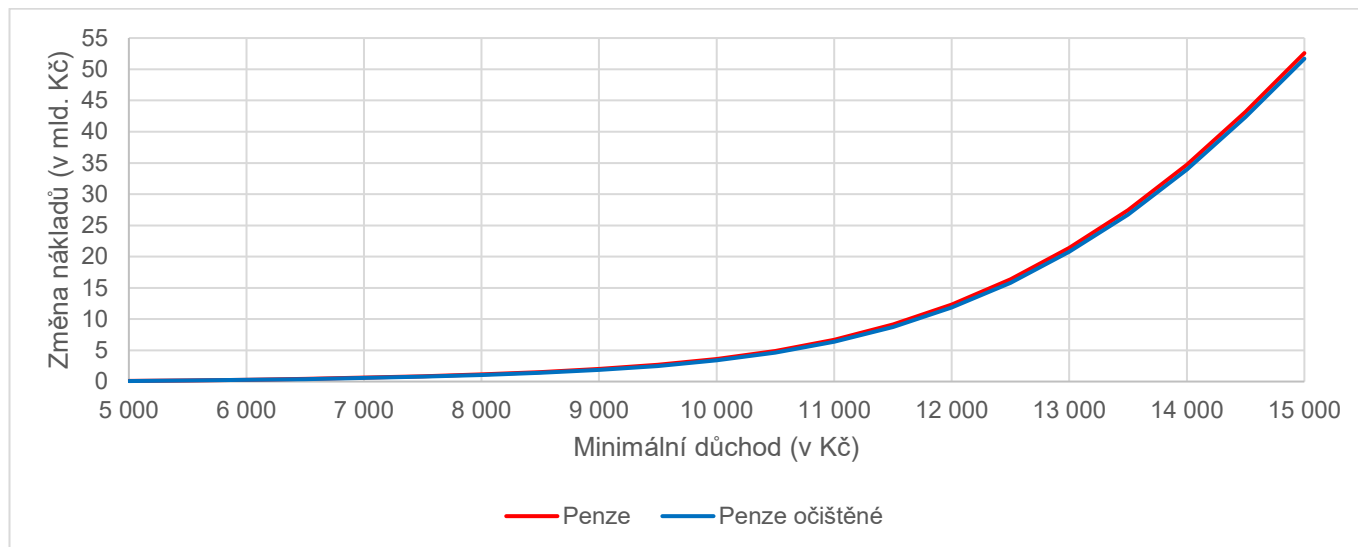
² K výpočtu byla použita data ČSSZ a EU-SILC z roku 2017. Předpokládáme, že distribuce příjemců důchodu zůstala stejná i v následujících obdobích, výši důchodů je však nutné valorizovat. Průměrná výše důchodu byla valorizována růstem důchodu 4,8 % mezi roky 2017 a 2018 a 8,3 % mezi roky 2018 a 2019. Simulace je provedena za předpokladu zavedení základního důchodu v roce 2019, v případě jeho zavedení v roce 2020 či později by byly celkové dopady nižší, protože mezi roky 2019 a 2020 dojde k další valorizaci důchodů.

³ Při úrovni minimálního základního důchodu 12 000 Kč by došlo po jeho zavedení k poklesu výdajů na sociální dávky o cca 0,5 mld. Kč (dominantně se jedná o příspěvek na bydlení).

Graf 1 Dodatečné fiskální náklady zavedení minimálního důchodu ve výši 5 000 až 15 000 Kč

Pozn.: Penze očištěné – dodatečné náklady na penze po očištění o snížení sociálních dávek v souvislosti se zavedením minimální penze.

Zdroj: Vlastní výpočty podle dat ČSSZ a vlastní výpočty simulované s pomocí EUROMODU podle dat EU-SILC.

Tabulka 1 Dodatečné fiskální náklady zavedení minimálního důchodu ve výši 5 000 až 15 000 Kč

Výše minimálního důchodu (Kč)	Dodatečné náklady na penze (mld. Kč)	Penze očištěné o snížení sociálních dávek (mld. Kč)
5 000	0,1	0,1
5 500	0,2	0,2
6 000	0,3	0,3
6 500	0,4	0,4
7 000	0,6	0,6
7 500	0,8	0,8
8 000	1,1	1,0
8 500	1,5	1,4
9 000	2,0	1,9
9 500	2,7	2,5
10 000	3,6	3,4
10 500	4,9	4,6
11 000	6,7	6,4
11 500	9,1	8,7
12 000	12,3	11,9
12 500	16,4	15,8
13 000	21,4	20,8
13 500	27,5	26,7
14 000	34,7	33,9
14 500	43,2	42,3
15 000	52,6	51,7

